

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนทะเลน้อยจังหวัดพัทลุง

นางสาวรัชฎา รัตนบุญฤทธิกร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5842-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHANGES IN THE SETTLEMENT PATTERNS OF THALE NOI COMMUNITY,
PHATTHALUNG PROVINCE.

Miss Ratchada Rattanaboonyarittigorn

ศูนย์วิทยพัทยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5842-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนทะเลน้อย
จังหวัดพัทลุง

โดย

นางสาวรัชฎา รัตนบุญฤทธิกร

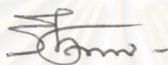
สาขาวิชา

การวางผังเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พิรพันธุ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

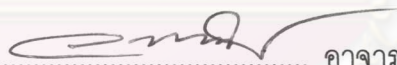

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ สักกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ไชศรี ภักดีสุขเจริญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พิรพันธุ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ระหัตถ์ โรจนประดิษฐ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชูวิทย์ สุขฉายา)

รัชฎา รัตนบุญฤทธิกร : การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนทะเลน้อย
จังหวัดพัทลุง. (CHANGES IN THE SETTLEMENT PATTERNS OF THALE NOI
COMMUNITY, PHATTHALUNG PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์
ดร.วรรณศิลป์ พีรพันธุ์, 225 หน้า. ISBN 974-17-5842-1.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาถึงพัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชุมชนทะเล
น้อยจากอดีตถึงปัจจุบัน 2)ศึกษารูปแบบและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
3)ศึกษาเอกลักษณ์ของชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างคน กิจกรรมและการใช้พื้นที่ในชุมชน
และ 4)เสนอแนะรูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่เหมาะสมในอนาคตของชุมชน

จากการศึกษาพบว่าชุมชนทะเลน้อยมีการตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทะเลน้อยซึ่งมีสภาพเป็นที่ลุ่ม
น้ำขัง มีลักษณะเป็นชุมชนประมงพื้นบ้านที่มีวิถีชีวิตและกิจกรรมสัมพันธ์กับทะเลน้อย
การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบ้านทะเลน้อยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่
ยุคไพรทิวหงส์ ยุคไปมาค้าขายใช้เรือแม่ และยุคทิ้งทะเลลี้มพาย โดยยุคทิ้งทะเลลี้มพายมีการ
เปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานอย่างชัดเจนที่สุด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจาก
อิทธิพลของปัจจัยธรรมชาติ เทคโนโลยี มรดกจากอดีต และสภาพเศรษฐกิจและการเมือง
รูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่คงเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนประมงทะเลน้อยคือการตั้งถิ่นฐานขนานไป
กับแนวคลอง ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่บริเวณดังกล่าวยังคงมีวิถีชีวิต กิจกรรม และรูปแบบอาคารแบบ
ชุมชนประมงพื้นบ้านดั้งเดิมของชุมชนทะเลน้อย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่เหมาะสมของชุมชนในอนาคตประกอบด้วย

- 1) การควบคุมสภาพแวดล้อมริมคลองและทะเลสาบโดยการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐและประชาชน
ในท้องถิ่น 2) การอนุรักษ์รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโดยใช้มาตรการทางผังเมือง
และ 3) การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

การวางแผนภาคและเมือง
ภาควิชา.....
การวางผังเมือง
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา 2546
2546

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4474197725 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD : SETTLEMENT PATTERNS / THALE NOI COMMUNITY / PHATTHALUNG

RATCHADA RATTANABOONYARITTIGORN : CHANGES IN THE SETTLEMENT PATTERNS OF THALE NOI COMMUNITY, PHATTHALUNG PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. WANNASILPA PEERAPUN, Ph.D., 225 pp. ISBN 974-17-5842-1.

The objectives of this study are, 1) to study the development of the settlement of Ban Thale Noi Community from past to present; 2) to study the settlement pattern of the community and their changes; 3) to study the community identity and the relationship between the people their activities, and space usage; and 4) to propose suitable settlement pattern for the community in the future.

The result of the study review reveals that Thale Noi Community situated in the wet land next to Thale Noi. It is a folk-fishery community where the people's way of life and activity are closely tied to Thale Noi. The change of the settlement patterns of Thale Noi's community can be divided into 3 periods— Tri Hua Hong, trading by boat, and forgetting the sea and the paddle. The clearest change of the settlement pattern has occurred in the last period. Such a change has been the result of several factors— nature, technology, heritage from the past, and economic and political environment. The uniqueness of Thale Noi fishery community is based upon the settlement pattern along the canal. At the present, local people in this area still have traditional way of life and activities. The architecture is also in traditional style.

The study propose the following measures for the future of Thale Noi Community: 1) controlling the physical environment near the canal and the lake by emphasized the co-operation between local people and government agencies; 2) conserving traditional settlement patterns using planning measure; and 3) generating local income through community base tourism development.

Department..Urban and Regional Planning... Student's signature.....

Field of study.....Urban Planning..... Advisor's signature.....

Academic year.....2003.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษา และจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือ ตลอดจนการให้คำปรึกษาจากบุคคลหลายท่าน ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วยความเมตตาอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยที่ได้อบรม สั่งสอน และแนะแนวทางในการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาใน ภาควิชาแห่งนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์ถวิล ทองนวลและคุณคณนาถ หมั่นหนู ที่ให้ความ อนุเคราะห์ข้อมูลและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับชุมชนทะเลน้อยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และที่ ๆ ผังเมืองรุ่น 26 ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจใน การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต่อข้าพเจ้าเสมอมา โดยเฉพาะ คุณน้ำฝน คุณปณิตดา คุณปริดา คุณยุทธนา คุณชนินทร์ คุณพงศ์ภวัน คุณเพิ่มศักดิ์ และคุณบริพัตร รวมทั้งพี่ๆกรมธนารักษ์และ ชาวชุมชนบ้านทะเลน้อยทุกท่าน ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ชายของข้าพเจ้าที่ให้ความห่วงใย และความช่วยเหลือทุกด้านเสมอมาตลอดระยะเวลาในการศึกษา จนเป็นผลให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการศึกษา และจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

รัชฎา รัตนบุญฤทธิกร

13 พฤษภาคม 2547

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
สารบัญแผนที่	ฏ
สารบัญภาพ	ท

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 ข้อจำกัดในการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	3

บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง	5
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน	6
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน	7
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และระบบกิจกรรม	16
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน	18
2.6 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศ	20
2.7 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	20
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	28
3.2 ขั้นตอนการศึกษาและวิธีการศึกษา	31
3.3 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	33
3.4 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	34

บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

4.1 วิวัฒนาการชายฝั่งและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา.....	36
4.2 ตำนานและประวัติความเป็นมาของชุมชน	40
4.3 ลักษณะทางกายภาพของชุมชนทะเลน้อยและพื้นที่โดยรอบ	41
4.4 ลักษณะทางประชากร	65
4.5 ลักษณะทางเศรษฐกิจ	68
4.6 ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม	69
4.7 การท่องเที่ยวทะเลน้อยและพื้นที่ใกล้เคียง	77

บทที่ 5 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน

5.1 พัฒนาการและบทบาทของชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา	87
5.1.1 ช่วงครึ่งไตรหัวหงส์	88
5.1.2 ช่วงไปมาค้าขายใช้เรือแม่ลิ.....	93
ช่วงที่ 1 (ก่อนการตั้งที่ว่าการอำเภอ พ.ศ.2540)	93
ช่วงที่ 2 (ตั้งที่ว่าการอำเภอ 2450 – สงครามโลกครั้งที่ 2).....	96
5.1.3 ช่วงทิ้งทะเลลิ้มพาย.....	138
5.2 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนทะเลน้อย	101
5.2.1 ช่วงครึ่งไตรหัวหงส์	102
5.2.2 ช่วงไปมาค้าขายใช้เรือแม่ลิ.....	107
ช่วงที่ 1 (ก่อนการตั้งที่ว่าการอำเภอ พ.ศ.2540)	107
ช่วงที่ 2 (ตั้งที่ว่าการอำเภอ 2450 – สงครามโลกครั้งที่ 2).....	113
5.2.3 ช่วงทิ้งทะเลลิ้มพาย.....	120

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 6 รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน เอกลักษณ์และสภาพปัญหาของชุมชนในปัจจุบัน	
6.1 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน.....	138
6.1.1 การตั้งถิ่นฐานแบบเรียงยาว.....	138
6.1.1.1 รูปแบบเรียงยาวริมคลอง.....	138
6.1.1.2 รูปแบบเรียงยาวริมถนน.....	141
6.1.1.3 รูปแบบเรียงยาวเพื่อการค้า.....	141
6.1.2 การตั้งถิ่นฐานแบบเกาะกลุ่ม.....	144
6.1.2.1 เกาะกลุ่มค่อนข้างเป็นระเบียบ.....	145
6.1.2.2 เกาะกลุ่มอย่างไม่เป็นระเบียบ.....	145
6.2 องค์ประกอบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนขนาดเล็กในปัจจุบัน.....	148
6.2.1 กลุ่มคน.....	148
6.2.2 พื้นที่ในการทำกิจกรรม.....	150
6.2.3 กิจกรรม.....	170
6.3 เอกลักษณ์ของชุมชนขนาดเล็ก.....	183
6.4 สภาพปัญหาของชุมชนขนาดเล็ก.....	191
6.5 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของชุมชนขนาดเล็กในอนาคต.....	194
6.6 สรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการตั้งถิ่นฐาน.....	202
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ	
..... 7.1 สรุปผลการศึกษา.....	206
..... 7.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	213
..... 7.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	220
รายการอ้างอิง.....	221
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	225

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 แสดงการทบทวนแนวความคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25
ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบจำนวนครัวเรือน	65
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบจำนวนประชากรรายหมู่บ้านระหว่าง พ.ศ.2537-2545	67
ตารางที่ 4.3 การประกอบอาชีพของคนในชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2544.....	68
ตารางที่ 4.4 ระดับการศึกษาของประชากรชุมชนทะเลน้อย.....	69
ตารางที่ 5.2 เหตุการณ์หลังการพัฒนาด้านการคมนาคมทางบกที่ส่งผลต่อชุมชนทะเลน้อย ..	134
ตารางที่ 6.1 ผลดี-ผลเสียของการสร้างถนนเลียบริมทะเลน้อย	166
ตารางที่ 6. 2 วิเคราะห์ระบบสัญจรทางบกของชุมชนทะเลน้อย.....	170
ตารางที่ 6.3 วิเคราะห์ระบบสัญจรทางน้ำของชุมชนทะเลน้อย	172
ตารางที่ 6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม พื้นที่ และความถี่ในการทำกิจกรรม.....	180
ตารางที่ 6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกับช่วงเวลาในรอบปี.....	181
ตารางที่ 6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน กิจกรรมและการใช้พื้นที่.....	182
ตารางที่ 6.7 การคาดการณ์จำนวนประชากรของชุมชนทะเลน้อยในอนาคต	195
ตารางที่ 6.8 แนวโน้มการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว	197

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 แบบจำลององค์ประกอบการตั้งถิ่นฐานมนุษย์	9
แผนภูมิที่ 2.2 แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของ Michael Carr	15
แผนภูมิที่ 2.3 โครงสร้างการท่องเที่ยวฐานชุมชน	22
แผนภูมิที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	30
แผนภูมิที่ 3.2 กรอบขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	32
แผนภูมิที่ 6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการตั้งถิ่นฐานยุคไตรหัวหงส์.....	203
แผนภูมิที่ 6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการตั้งถิ่นฐาน ยุคไปมาค้าขายใช้เรือเมล์ช่วงที่ 1	203
แผนภูมิที่ 6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการตั้งถิ่นฐาน ยุคไปมาค้าขายใช้เรือเมล์ ช่วงที่ 2	204
แผนภูมิที่ 6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการตั้งถิ่นฐานยุคทิ้งทะเลล้มพาย.....	204

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนบที่

หน้า

แนบที่ 4.1	วิวัฒนาการชายฝั่ง.....	38
แนบที่ 4.1	การกระจายตัวของชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา	39
แนบที่ 4.3	ที่ตั้งชุมชนทะเลน้อยจากอดีต-ปัจจุบัน	42
แนบที่ 4.4	สภาพภูมิประเทศจังหวัดพัทลุง.....	43
แนบที่ 4.5	ที่ตั้งชุมชนทะเลน้อย	45
แนบที่ 4.6	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	47
แนบที่ 4.7	ขอบเขตหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลทะเลน้อยและตำบลนางตง.....	48
แนบที่ 4.8	กรรมสิทธิ์ที่ดิน.....	49
แนบที่ 4.9	ลักษณะภูมิประเทศโดยรอบชุมชน.....	51
แนบที่ 4.10	สาธารณูปโภค – สาธารณูปการของชุมชน	54
แนบที่ 4.11	เส้นทางสัญจรทางน้ำของชุมชน.....	58
แนบที่ 4.12	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	62
แนบที่ 4.13	ระบบนิเวศโดยรอบพื้นที่ชุมชน	64
แนบที่ 4.14	การกระจายตัวของประชากรของตำบลทะเลน้อย และตำบลนางตง	66
แนบที่ 4.15	เส้นทางการท่องเที่ยวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยในปัจจุบัน	81
แนบที่ 5.1	แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดพัทลุงยุคไตรห้วงสี.....	91
แนบที่ 5.2	ที่ตั้งที่ว่าการอำเภอควนขนุนในสมัยต่างๆ	95
แนบที่ 5.3	เส้นทางเดินเรือบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาไปยังท่าเรือหลักของชุมชนในอดีต.....	99
แนบที่ 5.4	ลักษณะทางกายภาพและการใช้ที่ดินของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2510	122
แนบที่ 5.5	ลักษณะทางกายภาพและการใช้ที่ดินของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2523	123
แนบที่ 5.6	ลักษณะทางกายภาพและการใช้ที่ดินของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2542-2546	124
แนบที่ 5.7	การใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2546	124
แนบที่ 5.8	การขยายตัวของชุมชนจาก พ.ศ. 2510-2546	128
แนบที่ 5.9	ระบบการคมนาคมทางบกของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2510	130
แนบที่ 5.10	ระบบการคมนาคมทางบกของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2523	131
แนบที่ 5.11	ระบบการคมนาคมทางบกของชุมชนทะเลน้อย พ.ศ.2546	132
แนบที่ 6.1	รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนทะเลน้อยในปัจจุบัน.....	139

สารบัญแผนที่(ต่อ)

	หน้า
แผนที่ 6.2 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานเรียงยาวริมคลอง.....	140
แผนที่ 6.3 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานเรียงยาวริมถนน.....	142
แผนที่ 6.4 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานเรียงแถวเพื่อการค้า.....	143
แผนที่ 6.5 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบกลุ่มค่อนข้างเป็นระเบียบ.....	146
แผนที่ 6.6 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบเกาะกลุ่มไม่เป็นระเบียบ.....	147
แผนที่ 6.7 พื้นที่ทำกิจกรรมในชุมชนทะเลน้อย.....	151
แผนที่ 6.7 พื้นที่ทำกิจกรรมในชุมชนทะเลน้อย.....	153
แผนที่ 6.9 ที่ตั้งสิ่งก่อสร้างภายในวัดและโรงเรียนวัดทะเลน้อย.....	158
แผนที่ 6.10 ศูนย์กลางการค้าและตลาดนัดของชุมชนทะเลน้อย.....	162
แผนที่ 6.11 ระบบการสัญจรทางบกของชุมชน.....	165
แผนที่ 6.12 ระบบทางเดินเท้าภายในชุมชน.....	169
แผนที่ 6.13 พื้นที่โล่งหน้าอาคาร.....	174
แผนที่ 6.14 พื้นที่ว่างระหว่างอาคารกับแนวถนน.....	176
แผนที่ 6.15 พื้นที่โล่งอิสระ.....	177
แผนที่ 6.16 สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติโดยรอบชุมชนทะเลน้อย.....	185
แผนที่ 6.17 สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่เป็นเอกลักษณ์ ริมคลองทะเลน้อย.....	186
แผนที่ 6.18 การใช้วัสดุก่อสร้างอาคารในชุมชนทะเลน้อย.....	187
แผนที่ 6.19 จำนวนชั้นของอาคารในชุมชนทะเลน้อย.....	188
แผนที่ 6.20 พื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนทะเลน้อย.....	189
แผนที่ 6.21 สภาพปัญหาทางกายภาพภายในชุมชน.....	193
แผนที่ 6.22 ที่ตั้งโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทะเลน้อย.....	199
แผนที่ 7.1 การแบ่งพื้นที่ในการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาชุมชนทะเลน้อย.....	217

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานในชนบท.....	13
ภาพที่ 4.1 ลักษณะภูมิประเทศโดยรอบชุมชนทะเลน้อย.....	52
ภาพที่ 4.2 หรับหรือสำหรับ.....	74
ภาพที่ 4.3 การตั้งเปรต.....	74
ภาพที่ 4.4 การชิงเปรต.....	74
ภาพที่ 4.5 ประเพณีชักพระบก.....	76
ภาพที่ 4.6 ประเพณีชักพระน้ำ.....	76
ภาพที่ 4.7 ประเพณีแข่งเรือ.....	76
ภาพที่ 4.8 ชาวทะเลน้อยร่วมแรงร่วมใจขุดลอกท่อระบายน้ำ.....	77
ภาพที่ 4.9 ชาวทะเลน้อยร่วมแรงร่วมใจขุดลอกคูคลอง.....	77
ภาพที่ 4.10 ชาวทะเลน้อยร่วมแรงร่วมกันแข่งกีฬา.....	77
ภาพที่ 5.1 เรือใบลุ่มทะเลสาบสงขลา.....	104
ภาพที่ 5.2 ลักษณะเรือนเครื่องผูกที่ใช้วัสดุปลูกสร้างในท้องถิ่น.....	106
ภาพที่ 5.3 สะพานไม้กลมที่ใช้เชื่อมโยงบ้าน.....	110
ภาพที่ 5.4 เรือยนต์หรือเรือเมล์รับส่งสินค้าและผู้โดยสารชั้นเดียวในพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลา.....	111
ภาพที่ 5.5 เรือไม้จริงที่มีการพัฒนามาจากเรือนเครื่องผูก.....	112
ภาพที่ 5.6 สะพานรูปแบบต่างๆภายในชุมชน.....	117
ภาพที่ 5.7 เรือนปั้นหยาดังเดิม.....	118
ภาพที่ 5.8 ด้านหลังบ้านเรือนปั้นหยาดังเดิม.....	133
ภาพที่ 6.1 การตั้งถิ่นฐานบริเวณพื้นที่ริมคลอง.....	141
ภาพที่ 6.2 การตั้งถิ่นฐานตามแนวถนน.....	144
ภาพที่ 6.3 ย่านการค้าดั้งเดิมของชุมชนทะเลน้อย.....	144
ภาพที่ 6.4 การตั้งถิ่นฐานแบบเรียงยาวช้อนริมทะเลน้อย.....	145
ภาพที่ 6.5 เรือนจั่วดั้งเดิม.....	152
ภาพที่ 6.6 เรือนจั่วดั้งเดิมที่มีการเปลี่ยนวัสดุ.....	152
ภาพที่ 6.7 เรือนปั้นหยาดังเดิม.....	154
ภาพที่ 6.8 ผังเรือนปั้นหยาดังเดิม.....	154
ภาพที่ 6.9 เรือนพื้นบ้านยกพื้น.....	154
ภาพที่ 6.10 เรือนพื้นบ้าน 2 ชั้น.....	154

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 6. 11 ห้องแถวไม้ 2 ชั้น.....	155
ภาพที่ 6. 12 ตึกแถว.....	155
ภาพที่ 6.13 อาคารร่วมสมัยที่มีลักษณะผสมกับเรือนพื้นบ้าน.....	156
ภาพที่ 6.14 อาคารร่วมสมัย.....	156
ภาพที่ 6.15 เฝิงค้ำขายแบบมีผนัง.....	156
ภาพที่ 6. 16 เฝิงค้ำขายแบบ คสล.ไม่มีผนัง.....	156
ภาพที่ 6.17 พระประธานในอุโบสถเก่า.....	159
ภาพที่ 6.18 อุโบสถวัดทะเลน้อย.....	159
ภาพที่ 6.19 โรงมหรสพริมถนนแบ่งตำบล.....	164
ภาพที่ 6.20 ศาลาพักผ่อนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย.....	164
ภาพที่ 6.21 ศาลาพักร้อนริมทะเลน้อย.....	164
ภาพที่ 6.22 ประชาชนใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ริมถนนเลียบริมทะเลน้อย.....	167
ภาพที่ 6.23 การใช้พื้นที่บนสะพาน ค.ส.ล. ในการทำกิจกรรมของคนในชุมชน.....	168
ภาพที่ 6.24 แนวคลองสายต่างๆ.....	171
ภาพที่ 6.25 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนทะเลน้อย.....	191
ภาพที่ 6.26 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์.....	201
ภาพที่ 6.27 พื้นที่ริมทะเลน้อยที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุง.....	201
ภาพที่ 7.1พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ชุมชน.....	213

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย